

ATS 14: 1 KYRKOMÅLNINGAR I UPPLAND FRÅN MEDELTIDENS SLUT. 13

är bekant — några arbeten uppvisas, de där visa tillbaka på *Biblia pauperum* såsom källa, så länge denna blott fanns i manuskript — de nämnda skulpturerna i Bremen undantagna¹.

Glasmålningarna i Hirschau² åter hafva till mönster haft *blockboken*, men stå eller rättare stodo, ty de äro, som sagdt, förstörda, också ensamma i detta fall — från-seedt den grupp af svenska målningar, med hvilka vi här hafva att sysselsätta oss. Att nu denna yngre form af *Biblia pauperum* varit afsedd att tjäna som målarehand-

¹ Att teckningarna i manuskripten delvis äro inramade i medaljonger, har anförts såsom bevis på, att de varit afsedda att tjena såsom mönster för glasmålningar. (La Roche, *Die älteste Bilderbibel*. Basel 1881.) Detta låter ju mycket troligt, men något exempel på, att de faktiskt så användts, har icke påvisats. — Kraus erinrar om, att vid de bekanta passionsskådespelen i Oberammergau scenerna ur Kristi lidande åtföljas af tablåer, som visa de gammaltestamentliga förebilderna, delvis de samma som i *Biblia pauperum*, men enligt Dietrichsons beskrifning af dessa spel (i *Fra Kunstens Verlden*) lära dessa tablåer först i nyare tid, vid en år 1810 företagen omarbetning af texten, hafva tillagts. Ett exempel, som Laib och Schwarz icke framdragit, erbjuder Mariakyrkan i Colberg, där enligt Kugler (*Pommersche Kunstgeschichte* 1840 s. 182 ff.) hvalfmålningarna, som förskrifva sig från medlet af 1300-talet, innehålla »eine Art *Biblia pauperum*, eine Zusammenstellung von Scenen des alten und des neuen Testaments». De bilder Kugler omtalar visa sig emellertid icke sammanfalla med *Biblia pauperum*s schema, ty Moses framför den brinnande busken motsvarar Marias bebådelse, Evas skapelse Kristi födelse och syndafallet Kristi lekamen på Marias knä. (Om dessa målningars likhet i öfrigt med Upplandskyrkornas, mera längre fram). — Ett annat exempel omtalas af Dietrich, *Die mittelalterliche Kunst im Ordenslande Preussen* (*Vereinsschrift. der Görres-Gesellschaft* 1887): »Väggarna i den lilla kyrkan i byn Arnau vid Königsberg hysa under kalken en hel fortlöpande cykel af bildliga föreställningar, sannolikt, efter några som trädt i dagen, en hel *Biblia pauperum* med mera än 30 bilder».

² En artikel om dem i *Christliches Kunstblatt* 1897 har icke varit mig tillgänglig.